

Szabó Ildikó – Szinger Veronika

„ISIT”: Távoktatási tanártovábbképző program az össztantárgyi olvasásfejlesztésért

A tanulmány célja a nemzetközi ISIT Projekt magyarországi megvalósításának a bemutatása, amely a BaCuLit tanár-továbbképzési program tanmenetére épül. A projekt a továbbképzési program elméleti és gyakorlati koncepciójának figyelembevételével irányította rá a figyelmet az össztantárgyi olvasásfejlesztés fontosságára egy blended típusú képzés keretében. Az ISIT Projekt céljainak, résztvevőinek és munkafázisainak bemutatása mellett a tanulmány összegzi a projekt során készült teljesítési naplók főbb tanulságait is. Ezekben minősített trénerok rögzítették a BaCuLit tanártovábbképzés bevezetésének a lehetőségeit és akadályait, illetve beépítését a már meglévő tanár-továbbképzési programok struktúrájába.

Bevezetés

Több európai országban az olvasás és írás tanítása, a szövegértés fejlesztése hagyományosan az elemi oktatás első négy évére korlátozódik, később is csak az anyanyelvtanárok kizárólagos feladatának tekintik (Steklács et al. 2013: 93–103), miközben egyre többet lehet hallani az olvasástanítás össztantárgyi felelősségéről (Nagy et al. 2011). Az ISIT „Implementation Strategies for Innovations in Teachers’ Professional Development” (*Megvalósítási stratégiák a tanárok szakmai továbbképzésének megújítása érdekében*) egy olyan tanár-továbbképzési programra épül (BaCuLit) (Steklács et al. 2011: 41–48), amelynek mind a hat modulja a literációs készségek fejlődését szolgálja a tantárgyi órákon, a felső tagozaton és a középiskolában. A BaCuLit mozaikszo a következőre utal: „Basic Curriculum in Teachers’ In-Service Training in Content Area Literacy in Secondary Schools” (*Alapmenet a tanárok továbbképzésére a tantárgyi olvasás területén felső tagozaton és a középiskolákban*). A hat modulban, amelyet a tantárgyi olvasáskészség neves szakértői dolgoztak ki egy amerikai és hét európai tanárképző intézménnyel együttműködve, szoroson összefonódik az elmélet és a gyakorlat. A hat nyelvre (német, holland, portugál, román, svéd és magyar nyelvre) lefordított programot hét tanárképző intézményben próbálták ki egy-egy célcsoporttal, az egyik helyszín a Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kara volt (Szabó et al. 2012). Végül a program értékelése után dolgozták ki a leghatékonyabbnak bizonyult végső verziót. Az ISIT elsődleges feladata a BaCuLit program bevezetésének támogatása volt három európai ország hagyományos tanár-továbbképzési programjában (Németország, Magyarország, Románia) egy úgynevezett *Blended Learning* (részben távoktatási program) keretében (Szabó–Szinger 2014).

Az ISIT Projekt célja

Az ISIT Projekt a 2020-ra vonatkozó *oktatási és képzési irányelvek* alapján (1) két alapvető problémát és a hozzájuk kapcsolódó szükségleteket célozta meg:

- az alacsony literációs szint problémája több európai országban,
- a tanárok folyamatos szakmai továbbképzésének hiányosságai az Európai Unióban.

Az ISIT célja így kettős volt:

- Konkrét cél: a három európai országban összesen harminc tréner felkészítése tantárgyi olvasásfejlesztésből, akik megismerkednek a BaCuLit tanmenettel, és képesek lesznek ennek rugalmas kezelésére (mind az egyes modulok elemeit, mind az anyagokat tekintve) az adott régió tanárainak továbbképzésében.
- Egy általánosabb, összehasonlító cél: az esettanulmányokra épülő nemzeti jelentések alapján kutatási stratégia kidolgozása, kulcstényezők azonosítása és jó gyakorlatok elemzése arra vonatkozóan, hogy az újdonságokat hogyan lehet beépíteni a tanártovábbképzés eltérő nemzeti struktúráiba.

Az ISIT újszerűsége a két cél hatékony kombinálásában rejlik. A projekt az akciókutatás megközelítést követte, és ez azt jelenti, hogy a trénerok az elméleti szakemberekkel együtt vizsgálták a BaCuLit-kurzusok megvalósításának lépéseit, annak lehetőségeit, esetleges akadályait a három korábban említett országban. Az ISIT elsősorban a három fent említett országra fókuszált, ugyanakkor további cél a BaCuLit megjelenítése öt másik országban: Belgiumban, Cipruson, Finnországban, Oroszországban és Portugáliában.

Az ISIT résztvevői

Koordinátor: Kölni Egyetem (UCO), Prof. Dr. Christine Garbe, Dr. Andreas Seidler, M.A. Martin Gross

Törzspartnerek: Németország (Hessen tanár-továbbképzési intézményeinek szakértői); Magyarország (Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Kecskeméti Főiskola); Románia („Alexandru Gavra” Tanárok Háza – Arad, „Olvasás és írás a kritikus gondolkodásért” Romániai Egyesülete – Kolozsvár, Filocalia Alapítvány – Iasi)

További partnerek: Belgium (Liege Egyetem); Ciprus (Oktatási és Kutatásfejlesztő Központ); Finnország (Jyväskylä Egyetem); Portugália (Minho Egyetem)

Célcsoport

A projekt az alábbi célt és elvet követte: a trénerok (szűkebb célcsoport) képzésével megszólítani a felső tagozaton tanító, illetve a középiskolai tanárokat (második célcsoport), és ennek remélhetőleg pozitív hatása lesz a hosszú távú célcsoportra, vagyis az alacsony literációs szinttel rendelkező tanulóakra (legnagyobb célcsoport). Az ISIT Projekt résztvevői tanárokat (tovább)képző trénerok voltak, akik BaCuLit-tréneri képesítést szereztek egy három hónapos távoktatási kurzus és egy egyhetes nemzetközi nyári szeminárium során, amely feljogosítja őket arra, hogy BaCuLit-anyagokra épülő szakmai továbbképző programokat kínáljanak.

Az ISIT képzés tartalma

A BaCuLit célja

Az ISIT képzés alapjául a BaCuLit nemzetközi projekt szolgált, amely a tanulási készségek témakörét is érinti, de az olvasási készségekre összpontosít elsősorban (Steklács et al. 2011: 41–48). Szándéka és célja egyrészt az, hogy a felső tagozaton és a középiskolában tanító tanárok szaktudását bővítse azzal a szakértelemmel, amely tanítványaik olvasási folyékonyságának, olvasási szokásainak és az egymástól különböző szaktantárgyi szövegek szövegértési stratégiáinak a fejlesztéséhez szükséges. Emellett fontos törekvése a tanulók segítése abban, hogy képesek legyenek önmagukról olvasóként és tanulóként is stabil énképet kialakítani. Harmadrészt célja az is, hogy a résztvevők megismerjék azokat a taneszközöket és elsajátítsák azokat az új módszertani eljárásokat, amelyek hatékonyan, pozitív irányban befolyásolják az olvasás mint osztálytermi feladat tanítását. Mindezzel pedig hozzájárulnak a felső tagozatos és a középiskolás korosztály szövegértési kompetenciáinak a fejlesztéséhez. A fő cél pedig az, hogy a tanárok képessé váljanak mindennapi osztálytermi

gyakorlatuk megváltoztatására, és készségeket, valamint jártasságot szerezzenek a tantárgyspecifikus olvasás tanításának a területén.

A BaCuLit tartalma

Első modul: A BaCuLit általános bemutatása

Miért van fontos szerepe az olvasásnak minden tantárgyi területen? A BaCuLit-tanmenet tartalmának és szerkezetének bemutatása. A hagyományos tanártovábbképzés problémái, a BaCuLit szakmai továbbképzés alapelvei. A BaCuLit-óratervezési keret (szövegszerkezet, szakszókincs tanítása, metakogníció, olvasási stratégiák és formatív értékelés beemelése az óratervezésbe). Egy BaCuLit-mintaóra feldolgozása a célok, a módszerek, a feladatok, az értékelés tekintetében; a tantárgyközi szemlélet erősítése a résztvevőkben. A BaCuLit-kulcsfogalmak részletes bemutatása: interakció (a kognitív tanulói idő megközelítése); elmélyülés/elkötelezettség (nemi különbségek az olvasásban); metakogníció.

Második modul: A szövegek változatossága

Miért és hogyan kapcsoljuk a diákok szövegvilágát a különböző szövegekhez? Szövegfajták, szövegtípusok. Tanulói olvasónaplók elemzése. Autentikus szövegek előnyei, hátrányai a tantárgyi órákon. Hogyan és miért használjuk a szövegstruktúrát és szerveződést a jelentésalkotásban? Szövegszerkezetek, jelzőszavak (mondatgrammatikai eszközök) és jelző/összefoglaló kérdések; szövegszerkezet és tanulhatóság. Egy szöveg szerkezetének rekonstrukciója; az információ rendeződésének grafikus ábrázolása egy szövegben; tanulhatósági ellenőrzőlista készítése saját tantárgy tankönyvéhez.

Harmadik modul: A szókincs fejlődése, a szakszókincs tanítása

A kutatási eredmények alkalmazási lehetőségei a gyakorlatban. A szakszókincs tanítása. A tanításra érdemes szavak kiválasztása. Szakszókincsfal. Tanulóbarát definíciók megalkotása. Szótérképek létrehozása. Szavak kombinálása.

Negyedik modul: Kognitív és metakognitív olvasási stratégiák tanítása

Mik a stratégiák, és miért fontosak a tanulási célú olvasásban? A stratégiák tanítása. A kognitív tanulói idő modellje. Hangosan gondolkodás. A reciprok tanítás. A reciprok tanítás modellezése szerepkártyákkal. A reciprok tanítás gyakorlása (választott tantárgyi szövegeken).

Ötödik modul: A formatív értékelés

A formatív értékelés fogalma, tárgya, szerepe és célja a tanítás-tanulás értékelésében. A szókincsre vonatkozó tudatosság. A szókincsre vonatkozó tudatosság táblázatának a felhasználása a saját osztálytermi gyakorlatban. Különböző tantárgyak szövegeiben olvasás előtti és utáni, szókincsfejlesztésben, -értésben használható eszközök. A CARI (Tantárgyi Olvasás Leltár) bemutatása. CARI-példák elemzése. Saját CARI létrehozása.

Hatodik modul: Egyéni BaCuLit-óratervek

Az óratervek készítésének elvei, szempontsora. Az óratervek bemutatása poszterprezentáció keretében. Visszajelzés, értékelés.

Az ISIT-képzés módszerei

Ahhoz, hogy középtávon is javítani tudjunk az oktatás minőségén, a leghatékonyabbnak tűnő tanártovábbképzések kipróbálására van szükség. Az egyalkalmas vagy rövid idejű képzéseknek lényegében nincs fenntartható hatása az osztályteremben, ugyanis a tanárok szokásai és meggyőződései gyakran erősebbek, mint az új ötletek vagy elképzelések. Így szakadék keletkezik a között, amit a tanárok tudnak, és amit ténylegesen csinálnak (tudás-gyakorlat szakadék). A tudás-gyakorlat szakadék áthidalására hosszú távú megközelítésekre van szükség, amelyek magukban foglalják a tanárok folyamatos segítségét hosszabb időn keresztül, miközben a tanárok valódi iskolai környezetben próbálják ki azt, amit a képzésen tanultak. Szakmai tanulási közösségeket hoznak létre, amelyek támogatást nyújtanak, segítik az elköteleződést és a felelősségvállalást. Az ISIT Projekt a blended típusú tanulási formát választotta a tanártovábbképzéshez, ez kisebb részben személyes jelenlétet igénylő kontaktórákat jelentett (németországi nyári szeminárium), nagyobb arányban pedig egy három hónapos távoktatást. Azért esett a választás erre a tanulásszervezési formára, mert így lehetett a leghatékonyabban felhasználni a rendelkezésre álló személyi és anyagi forrásokat.

A tanárok szakmai továbbképzésének feltételeiről szóló európai jelentések (például a TALIS vagy Eurydice 2011 és 2012) értékes adatokkal szolgáltak a tanárok szakmai továbbképzéséről az európai országokban. Ez megbízható keretet biztosított a tájékozódáshoz, ugyanakkor nem adott tanácsot a projekt központi kérdésére: az innovációk bevezetéséhez mely stratégiák a legmegfelelőbbek egy adott oktatási rendszerben? Ennek a kérdésnek a megválaszolásához konkrétabb kvalitatív adatokra volt szükség, és ezt legjobban az akciókutatás eszközeivel lehet megszerezni. A cselekvés általi tanulás elvének megfelelően az akciókutatás az elmélet és a gyakorlat összekapcsolásával, természetes (oktatási) közegben zajlott, a tervezés, a cselekvés, a megfigyelés és a változásra való reflektálás állandó folyamatában (Nugent et al. 2012). Ezért a kurzus résztvevői vállalták, hogy a blended típusú képzést követően dokumentálják az osztálytermi olvasásfejlesztés (vagy a teljes BaCuLit-kurzus) „megvalósítási folyamatát”, és reflektálnak is arra saját intézményükre vonatkozóan egy félig strukturált kutatási napló segítségével. Az ISIT azt a feltételezést vette alapul, hogy a BaCuLit elemeinek bevezetésekor szerzett tapasztalatok érvényesek és hasznosak lehetnek mások számára is, akik új módszereket, anyagokat stb. szeretnének bevezetni a tanártovábbképzésbe. Ezért az összehasonlító vizsgálat eredményeként összegyűjtött tapasztalatok és az ezzel összefüggő javaslatok négy nyelven olvashatók: angolul, németül, magyarul és románul.

A projekt munkafázisai

1. Minden törzspartner országban információs nap szervezése a tanártovábbképző intézetek vezetőinek a megszólításával. A magyar információs napra 2014. január 23-án került sor az Oktatókutatás és Fejlesztő Intézetben, ahol felsőoktatási intézmények, kutatóközpontok, pedagógiai intézetek és az OFI szakemberei, képviselői jelentek meg. Az eseményen az osztálytermi olvasásfejlesztésre vonatkozó nemzetközi kutatások eredményeiről, valamint az ISIT Projekt gyakorlati megvalósításáról esett szó.

2. A kiválasztott trénerek (összesen 14 szakember) képzése a már korábban említett három hónapos blended learning típusú kurzus, valamint egy németországi, ötnapos nemzetközi nyári szeminárium keretében valósult meg a BaCuLit-tanmenet alapján 2014 áprilisától 2015. augusztus közepéig. Az e-learning kurzus egy online felületen (2) zajlott, míg a nyári szeminárium a hagyományos osztálytermi képzés módszereit alkalmazta.

3. Részben a képzéssel párhuzamosan a 14 tréner elkezdte annak megtervezését, hogyan lehetne a BaCuLit elemeit a már meglévő programokba és az intézményük által kínált szolgáltatásokba beépíteni. Ennek eszköze az említett félig strukturált napló volt, amelynek legfőbb eredményei, tanulságai és lehetséges megoldásai következnek az alábbiakban.

A naplókban dokumentált nehézségek, akadályok és javaslatok az implementáció tapasztalatai alapján

A literációs készségek fejlesztésének helye a magyar a közoktatásban

Problémafelvetések, nehézségek, akadályok	Javasolt megoldások
Az alsó tagozaton (1–4. évfolyam) tanítók azt gondolják, hogy a literációs készségek tanítása nem feladat felső tagozaton és középiskolában. A felső tagozaton, illetve középiskolában tanító tanárok pedig úgy vélik, hogy a literációs készségek fejlesztésének beillesztése szaktárgyi óráikba túl sok időt emésztene fel.	Egy BaCuLit- vagy ISIT-kurzus elvégzése mód és lehetőség lenne a tanítási és tanulási folyamatok hatékonyabbá tételére. Az ilyen jellegű továbbképzések nemcsak fejlesztőpedagógusok számára lennének fontosak, hanem minden szaktanárnak is, akik tantárgyakat és egész osztályokat tanítanak.
Tartja magát az a konvenció, hogy az írás-olvasás megtanítása az 1–4. évfolyam feladata. Habár a Nemzeti alaptanterv (2012) és a kerettantervek (2013) nem ezt a nézetet képviselik, és a literáció megjelenik a teljes alaptantervben, az oktatás az a terület, ahol a változások a leglassabban kerülnek át a gyakorlatba.	Iskolaigazgatókat és döntéshozókat kell megcélozni, mivel nem látják a tantárgyi literációs kurzusok fontosságát a felső tagozatos és a középiskolai képzésben. Őket kell konferenciákon, műhelyfoglalkozásokon, szemináriumokon a legfrissebb kutatási eredményekről tájékoztatni, és meggyőzni őket az egész tantervet behálózó és átfogó literáció létjogosultságáról.

Tájékoztató, információszerzés

Problémafelvetések, nehézségek, akadályok	Javasolt megoldások
A tantárgyi literációs kurzusok, főként a BaCuLit, nem ismertek széles körben.	Elegendő idő kell ahhoz, hogy ezeket a kurzusokat az oktatási szakemberek és/vagy pedagógusok maguk is megismerhessék. Az OFI disszeminációs tevékenységei (publikációk és konferenciák) felhasználhatók lennének a BaCuLit megismertetésére az OFI-n belül és azon kívül is.
A pedagógusok tájékoztatása bármely új továbbképzésről nehézkes és bonyolult. Elsősorban az intézményvezetők az, aki naponta vagy hetente több tucat olyan e-mailt kap, amely továbbképzések hirdetését tartalmazza, és nagyon nehéz kiválasztani a magas minőséget garantáló kurzusokat. Túl sok olyan kurzus volt már, amely innovatívnak, újszerűnek hirdette magát, de nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, emiatt bármely új, kevésbé ismert továbbképzést bizalmatlanság fogad.	Az intézményvezetők és az iskolagazdák mellett rendkívül fontos a tanárok közvetlen tájékoztatása is a továbbképzésekről. Ne külső nyomás hatására vegyenek részt ilyen képzéseken a pedagógusok.
A pedagógusok csalódottsága valós probléma, hiszen közülük sokan vettek már részt olyan továbbképzéseken, amelyek egy-egy projekt révén ingyenesek voltak, de nem kapcsolódtak a magas részvételi arányhoz kötöttek.	A Nemzetközi BaCuLit Egyesület garantálja a képzés magas színvonalát (például a tréningek vezetőinek meg kell előzőleg elvégezniük a trénerképzést).

A továbbképzések helye és szerepe a tanárok munkájában és szakmai fejlődésében

Problémafelvetések, nehézségek, akadályok	Javasolt megoldások
<p>A tanárok túlterheltek mindennapi feladataik végzéseivel. Habár érdeklődők és meglehetősen motiváltak, nagy kihívás számukra az adminisztratív feladataik és a továbbképzések iránt meglévő szakmai érdeklődésük összehangolása, egyeztetése.</p>	<p>A tanártovábbképzésben a kurzusok során eltöltött idő munkaidejükbe való beszámítása megoldás lehetne. A másik lehetőség motiválásukra az lenne, ha szabadságot vehetnének ki a továbbképzések idejére. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 67. § (2) bekezdése szerint a pedagógusoknak 22–26 kontaktóráig az intézményvezető által elrendelt, oktatással, neveléssel le nem kötött időben a neveléssel, oktatással kapcsolatos feladatot kell végezniük. Javaslat az, hogy ez az idő lehessen a BaCuLit-tréningre fordítható, és számítsa be abba a heti 32 óráig lekötött munkaidőbe, amelyet a pedagógusok kötelezően oktatással, neveléssel eltöltött feladatokra kell fordítaniuk.</p>
<p>Szintén gyakorlati problémát jelent a pedagógusok helyettesítése továbbképzések ideje alatt. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 67. § szerint a helyettesítés beleszámít a tanár kötelező munkaidejébe, amely feladatot pótlék nélkül kell elvégeznie. Tanártovábbképzésen hétköznapon részt venni komoly tervezést jelent az iskolavezetés számára, másrészt többletmunkát azoknak a kollégáknak, akik a hiányzó tanárt helyettesítik. Komoly érdekelttel lenne az iskola/ intézmény és a pedagógus között. A tanár akkor motivált a továbbképzésben való részvételre, ha nem jelent többletmunkát számára. Ugyanakkor annak a tanárnak a munkája is elismerendő, aki kollégája távolléte miatt pluszfeladatokat végez.</p>	<p>A tantestületi továbbképzés lehetne az egyik megoldás. Ez a gyakorlatban azt jelentené, hogy a tanárok részvétele beleszámít a munkaidejükbe, senkit sem terhelne egyik kollégájának a helyettesítése sem.</p>

A BaCuLit-továbbképzés támogatása

Problémafelvetések, nehézségek, akadályok	Javasolt megoldások
<p>A jelenlegi szabályozás szerint csak az állami fenntartású intézmények pedagógusai jogosultak államilag támogatott/finanszírozott továbbképzésre. Minden más fenntartó esetében vagy a fenntartó tudja ezt támogatni, vagy a pedagógus maga állja a költséget. Ugyanakkor a pedagógusok számára a továbbképzési kötelezettség fenntartótól függetlenül fennáll.</p>	<p>Azonos feltételek megteremtése és biztosítása a továbbképzések tekintetében fenntartótól függetlenül.</p>

Problémafelvetések, nehézségek, akadályok	Javasolt megoldások
<p>Az akkreditáció sűrűn szükséges. Egy ilyen tréninghez a széles körű hozzáférést az biztosítaná, ha az állam lenne az, amely megrendelne egy ilyen továbbképzést, és azt ingyen kínálná valamennyi pedagógusnak minden iskolatípusban.</p>	<p>A Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kara A tanítás és tanulás sikerességének támogatása a tantárgyi szövegek feldolgozásán keresztül (BaCuLit) címen a képzést akkreditálásra benyújtotta. Amíg a kurzus nincs akkreditálva, műhelyfoglalkozások szervezhetők a tudásmegosztás fórumaként. Habár a résztvevők nem kapnak pontokat (amelyeket gyűjteniük kell a hétévenkénti akkreditációnak megfelelően), a részvételükről igazolást kapnak. E lehetőség azoknak is szól, akik a továbbképzésen részt vesznek egy BaCuLit-tréning után, és ezeket a műhelyfoglalkozásokat elfogadhatónak, bizonyos mértékben beszámíthatónak tekintik. A személyes részvétel lehetőség motiválná a résztvevőket, és remélhetőleg már „megfertőzné” a BaCuLit-szemléletmód.</p>

Módszertani és tantárgyi területek

Problémafelvetések, nehézségek, akadályok	Javasolt megoldások
<p>A BaCuLit-tal kapcsolatban fontos hangsúlyozni, hogy nem bármikor előhívható, kézre eső, azonnal felhasználható gyakorlati ötleteket ad; sokkal inkább a tanárok és a tanítás céljainak a megváltoztatásáról szól annak érdekében, hogy belássák a tanárok: ezek az ötletek működnek a gyakorlatban. Ez hosszú távú, akár éveket igénybe vevő célkitűzés.</p>	<p>Apró, praktikus lépések segíthetnék ezt a végső célt elérni. Ahhoz, hogy motiváljuk a tanárokat arra, hogy többet tudjanak meg a literációról, főként a tantárgyi integrációról, néhány praktikus ötlet „vonzóerőként” működhet a számukra.</p>
<p>A 2013-as kerettantervek már utalnak az olvasási stratégiákra, és tartalmazzák őket. Ezek az utalások azonban csak az irodalom tantárgyaknál jelennek meg. A többi tantárgy szaktanárait nincs útmutatójuk arra vonatkozóan, hogyan használják ezeket a stratégiákat a saját tárgyukban.</p>	<p>A képzés során nagyon hasznosak lennének azok a tantárgyspecifikus tanmenetek. Mivel a BaCuLitnak nem célja, hogy a teljes tanmenetbe integrálja a tantárgyi literációt, ezeket az elemeket hozzá kell adni a már létező kerettantervekhez.</p>
<p>Tantárgyi trénerok vagy literációs trénerok?</p>	<p>A szaktanárok jobban bíznak a saját területükről jövő szakemberekben. Sokkal aktívabban vesznek részt a folyamatban, ha azt látják, hogy a trénerüknek más a szakja, és úgy tart nekik képzést a literációról.</p>

A tanártovábbképzés nemzeti kontextusa

Problémafelvetések, nehézségek, akadályok	Javasolt megoldások
Ahhoz, hogy ez a képzés illeszkedjen a tanárképzés nemzeti kontextusába, minden éppen folyamatban lévő változásnak, reformnak véglegesítenie kell.	A tréning időtartama optimális, a kontakt és a blended tanulási forma aránya ideális, a tréning struktúráját illetően nincs szükség alapvető változásra.
A pedagógiai-szakmai szolgáltatások megújítása olyan rendszer fejlesztését jelenti, amely a pedagógusok számára nyújt szolgáltatásokat, a pedagógusok minősítését szaktanácsadói hálózattal támogatva.	Szakmai szempontból a BaCuLit program tökéletesen illeszkedik az újonnan bevezetett pedagógiai rendszerhez; és minden tanmenettel kapcsolatos fejlesztéshez (például az új generációs tankönyvek, tananyagok fejlesztése, tanártovábbképzés).
Tantárgyi literációs kurzusok, főként a BaCuLit program/kurzus indítása sikertörténet lehet (csakúgy, mint a kooperatív tanulásról tartottak, mivel minden korcsoportban és tantárgyban jól alkalmazhatók). A különbséget a tantárgyi literációs kurzusok és a TÁMOP 3.1.4. „B” között viszont világossá kell tenni a tanárok számára.	Az egyik legfontosabb hangsúlyozandó különbség az, hogy itt elsősorban nem bizonyos szövegekkel való munkálkodásról, hanem inkább a tanítási stratégiákról van szó. A BaCuLit-kurzusok főleg módszertani, tanórai stratégiákról, módszerekről van szó..

A BaCuLit helye az alapképzésben

Problémafelvetések, nehézségek, akadályok	Javasolt megoldások
A hosszú távú eredmények legyenek elérhetőek a literációs készségek javításában, fejlesztésében az iskolákban.	Azokat az elemeket, amelyek a BaCuLit-kurzusnak is részei, a tanárképzésbe is be kellene emelni. Habár az ISIT Projekt a továbbképzésre összpontosított, az alapképzésben részt vevőknek is meg kellene ismerkedniük a BaCuLit koncepciójával.

Összegzés

A blended típusú ISIT tanártovábbképzés a BaCuLit-tananyagra és annak tanmenetére épült, kettős célt szem előtt tartva: BaCuLit-trénerképzés és egy úgynevezett teljesítési napló vezetésével a BaCuLit-kurzusok megvalósítási lehetőségeinek a folyamatos nyomon követése. Habár a BaCuLit kimondottan a felső tagozatos és a középiskolai tanároknak készült, nagyon hasznos lenne, ha az alsó tagozatos tanítók is felvehetnék ezt a kurzust, és használhatnák bizonyos elemeit. Így a tantárgyi literációnak sokkal integráltabb megközelítést lehetne megvalósítani, amely a 12 évfolyamot kezeli egy egységként, és nem korlátozza a tantárgyi literációt a felső tagozatra és a középiskolára. Az olvasási nehézségek és az olvasási nehézségekkel küzdők nagy száma elkerülhető lehetne, ha a tantárgyi literációs elemeket már az 1–4. évfolyamon is bevezetnénk.

A BaCuLit-tanmenet néhány modulja nagy hatást gyakorolt mindazokra, akik megismerték a tartalmát. Az autentikus szövegeket tartották a leghasznosabbnak az egyik, tanároknak szervezett tréningben. A tanároknak saját tantárgyukhoz tartozó szöveget kellett keresniük, és ezt nagyon hasznos tapasztalatként élték meg. Másokra a metakogníció gyakorolt nagy hatást. Ez a visszajelzés fontos, mert segít a képzést a nemzeti igényekhez és elvárásokhoz igazítani. Azt is jelzi egyúttal, hogy ezek azok a területek, ahol a tanároknak (legalábbis Magyarországon) szakmai segítségre van szükségük. Ezen igény kielégítésére egy magyar trénercsapat felállítására van szükség. Az első csoportot azok alkotják, akik elvégezték az ISIT-kurzust (13 fő 1-es szintű BaCuLit-tréner). Rajtuk kívül 2 fő 2-es szintű BaCuLit-tréner van Magyarországon,

e tanulmány szerzői, akik a tananyag kidolgozásában is részt vettek, illetve a magyarországi képzéseket eddig végezték. Jelenleg a Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kara a BaCuLit magyarországi felelős szervezete, a Nemzeti BaCuLit Egyesület pedig a közeljövőben fog megalakulni. Mivel a BaCuLit magas minőségi színvonalat képvisel, éves megújító kurzusokat kell elvégezniük a trénereknek. Ezt az aspektust a trénerek maguk emelték ki az implementáció során. Nagyon elkötelezett és kiváló szakemberek, akik a rendszeres képzést maguk is fontosnak tartják.

A kurzus hirdetése, népszerűsítése nagyon fontos. Egy jól ismert, jól kialakított program presztízst jelent a pedagógusoknak. Amint az már kiderült, nagy versengés folyik a továbbképző kurzusok között a tanárok toborzása során. Ezért megbízható és autentikus promóciós forrásokat kell keresni, hogy a tanárok meggyőződhessenek ennek a kurzusnak a magas színvonaláról.

Mivel minden érintett – beleértve a trénereket, tanárokat, igazgatókat és egyéb szakembereket – egyetértett abban, hogy a kiindulási pont a BaCuLit akkreditációja, a Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kara akkreditációra nyújtott be egy 60 órás BaCuLit tanártovábbképző tanfolyamot 2015 februárjában. A kurzus az akkreditációs elvárásoknak megfelelt, így remélhetőleg nemsokára megindulhatnak a képzések.

Az oktatás alapvető változásokon ment keresztül az elmúlt években. Az újítások és reformok viszont csak akkor lehetnek igazán hatékonyak, ha nagy kiterjedésűek, és egy időben több helyen jelen vannak. A tantárgyi literációs/BaCuLit kurzusok megerősítésének ilyen hatása lenne, ezért nagy lehetőségeket rejt magában.

Irodalom

- Nagy Attila – Imre Angéla – Köntös Nelli (szerk.) 2011. *Az olvasás ösztantárgyi feladat*. Savaria University Press. Szombathely.
- Nugent, G. et al. 2012. *A Practical Guide to Action Research for Literacy Educators*. Using Action Research to Improve Literacy Instruction in Classrooms around the World. IRA. Washington D.C.
- Steklács János – Szabó Ildikó – Szinger Veronika 2011. Nemzetközi BaCuLit projekt az olvasáskészség ösztantárgyi fejlesztéséért. *Könyv és Nevelés* 13: 41–48.
- Steklács, János – Szinger, Veronika – Szabó, Ildikó 2013. Teaching Adolescent Struggling Readers: a Comparative Study of Good Practices in European Countries. In: Jadvyga Krūminienė (ed.) *Texts and Contexts: Collisions and Collusions Selected Papers*. Vilnius University. Lithuania. 93–103.
- Szabó, Ildikó – Szinger, Veronika – Steklács, János 2012. The Implementation Phase of BaCuLit-Project in Hungary. In: Nagib Callaos – Hsing-Wei Chu – Christian Kaufmann – Harald Wahl – Friedrich Welsch (eds.) *The 3rd International Conference on Society and Information Technologies*. Orlando. Florida. USA. Proceedings. 70–74.
- Szabó, Ildikó – Szinger, Veronika 2014. Action Research-Based Innovation in Teachers' Professional Development at Kecskemét College Teacher Training Faculty. In: Ádámné Major, Andrea – Kovács, Lóránt – Johanyák, Csaba Zsolt – Pap-Szigeti, Róbert (eds.) *Proceedings of TEAM 2014*. 6th International Scientific and Expert Conference of the International TEAM Society. 10–11th November 2014. Kecskemét. Hungary. 223–227. http://www.teamsociety.eu/_Data/Files/140207115235606.pdf. (2015. május 10.)

(1) Oktatás és Képzés 2020 <http://oktataskepzes.tka.hu/hu/oktatas-es-kepzes-2020-strategiai-keretrendszer> (2015. május 10.)

(2) <http://www.itslearning.com> (2015. május 10.)

Szabó, Ildikó – Szinger, Veronika

„ISIT”: Distance learning program in teachers’ professional development for cross curricular reading development

The aim of this study is to introduce the implementation of the international ISIT project in Hungary which is built on the curriculum of the BaCuLit teachers’ professional development program. This project drew attention to the importance of the cross curricular development of reading comprehension skills within a blended learning course by taking into account the theoretical and practical concept of a continuous professional development program. After introducing the aims, participants, and work phases of the ISIT project, this study summarizes the main conclusions of the project reports in which qualified trainers recorded the opportunities and obstacles of the implementation of the BaCuLit program and its incorporation into the structure of already existing teachers’ professional development programs.

Kulcsszók: tanártovábbképzés, össztantárgyi olvasásfejlesztés, blended learning

Keywords: teachers’ professional development, cross curricular reading development, blended learning

Az írás szerzőiről

Szabó Ildikó

Kecskeméti Főiskola, Kecskemét, Magyarország

balazsne.ildiko[kukac]tfk.kefo.hu

<https://orcid.org/0000-0003-1866-1838>

Szinger Veronika

Kecskeméti Főiskola, Kecskemét, Magyarország

szinger.veronika[kukac]tfk.kefo.hu

<https://orcid.org/0000-0003-1334-4884>